

มาตรฐานการศึกษาและฝึกอบรมผู้ปฏิบัติการในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

เรียบเรียงโดย ดร.วิภาดา วิจักขณาลัญญ์

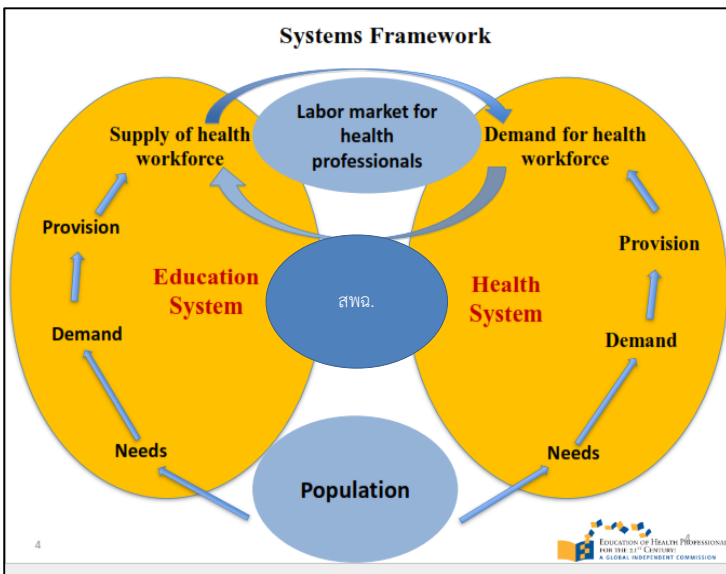
ผู้ช่วยเลขาธิการ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

ผู้ปฏิบัติการในระบบการแพทย์ฉุกเฉินตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ คือเป็นผู้ที่มีขีดความสามารถทั้งในด้านความรู้และทักษะ รวมทั้งเจตคติที่สามารถให้การช่วยเหลือ และคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ป่วยฉุกเฉินได้ ดังนั้นคณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน (กพฉ.) จึงได้ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการรับรององค์กรและหลักสูตรการศึกษาหรือฝึกอบรมผู้ปฏิบัติการ และการให้ประกาศนียบัตรหรือเครื่องหมายวิทยฐานะแก่ผู้ผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรม และแต่งตั้งคณะกรรมการรับรององค์กรและหลักสูตรการศึกษาหรือฝึกอบรมผู้ปฏิบัติการ และการให้ประกาศนียบัตรหรือเครื่องหมายวิทยฐานะแก่ผู้ผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรม (อศป.) ให้ทำหน้าที่ ๑) พิจารณากลับกรอกร่างหลักสูตรหลัก ๒) รับรอง ต่ออายุ พัก หรือเพิกถอนการรับรององค์กรการศึกษาหรือฝึกอบรม ๓) อนุมัติให้ ต่ออายุ พัก หรือเพิกถอนประกาศนียบัตรหรือเครื่องหมายวิทยฐานะแก่ผู้ผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรม โดยให้ปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการวิชาชีพและมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยอนุโลม

กพฉ. ได้ประกาศเรื่องการให้ประกาศนียบัตรและการปฏิบัติการฉุกเฉินของผู้ปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดประเภทและระดับของประกาศนียบัตรผู้ปฏิบัติการในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ให้มี ๒ ประเภทคือ ผู้ปฏิบัติการแพทย์และผู้ปฏิบัติการอำนวยการ โดยผู้ปฏิบัติการแพทย์ประกอบด้วยผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉิน ซึ่งมี ๔ ระดับ ได้แก่ นักปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (นฉพ.) เจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (จฉพ.) พนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (พฉพ.) และอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ (อฉพ.) ส่วนผู้ปฏิบัติการอำนวยการประกอบด้วยผู้ที่ปฏิบัติงานในศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ ซึ่งมี ๕ ระดับ ได้แก่ แพทย์อำนวยการปฏิบัติการฉุกเฉิน (พอป.) ผู้กำกับปฏิบัติการฉุกเฉิน (ผกป.) ผู้รายงานปฏิบัติการฉุกเฉิน (ผจร.) ผู้ประสานปฏิบัติการฉุกเฉิน (ผปป.) และพนักงานรับแจ้งการเจ็บป่วยฉุกเฉิน (พรจ.) รวมทั้งได้กำหนดว่า ผู้ปฏิบัติการที่มีสิทธิได้รับประกาศนียบัตรผู้ปฏิบัติการ ซึ่งเป็นประกาศนียบัตรแห่งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Certificate of Authority and Responsibility) นั้น ต้องได้รับปริญญาประกาศนียบัตร หรือผ่านการฝึกอบรมจากองค์กรที่ อศป. รับรอง และสอบผ่านการประเมินและสอบที่ อศป.กำหนด กพฉ. จึงได้ประกาศหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรององค์กรการศึกษาหรือฝึกอบรมอำนาจหน้าที่ ขอบเขต ความรับผิดชอบ และข้อจำกัดในการปฏิบัติการ รวมทั้งหลักสูตรหลัก ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นต้นมา

ในปี ๒๕๕๘ พฉน. ได้เห็นชอบแผนแม่บทกำลังคนในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๗) และ อศป. ได้เห็นชอบแผนผลิตและพัฒนาผู้ปฏิบัติการในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ๕ ปี

(๒๕๕๘-๒๕๖๒) ที่คำนึงถึงความต้องการของผู้รับบริการเป็นหลัก สพฉ. จึงได้พัฒนาผู้ปฏิบัติการตามกระบวนการบัณฑิต ๗ ชั้น โดยการดำเนินการตามที่ อศป. กำหนด โดยแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนากำลังคนในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน คณะผู้ตรวจประเมินองค์กร และคณะทำงานประเมินและสอบเพื่อการให้ ต่ออายุ พัก

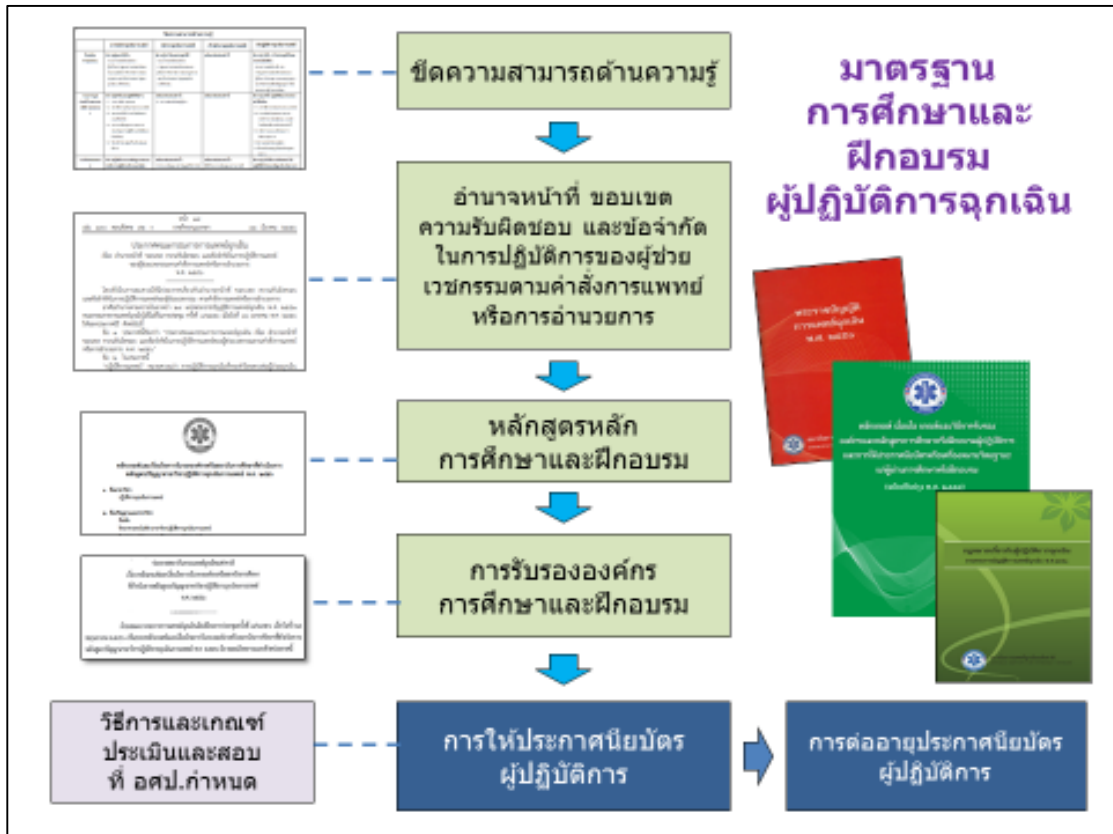
หรือเพิกถอนประกาศนียบัตรหรือเครื่องหมายวิทยฐานะแก่ผู้ผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรมจากองค์กรการศึกษาหรือฝึกอบรมที่ อศป. รับรอง (คปส.) ที่ประกอบด้วยผู้แทนสภาวิชาชีพ สมาคม กระทรวงสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานพยาบาล หน่วยปฏิบัติการ ผู้ปฏิบัติการ องค์กรการศึกษา องค์กรฝึกอบรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมเป็นคณะทำงาน ดำเนินการดังนี้

บันได ๗ ชั้นในการพัฒนาผู้ปฏิบัติการฉุกเฉิน

กระบวนการ	๑. นฉพ.	๒. จฉพ.	๓. พฉพ.	๔. อฉพ.	๕. พอป.	๖. ผกป.	๗. ผจป.	๘. ผปป.	๙. พรจ.	๑๐. อื่น ๆ
๗. จ้างรักษา	คุ้มครองผู้ปฏิบัติการ โครงสร้างสายงาน มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง career path ศึกษาอบรมพัฒนาต่อยอด ฯลฯ									
๖. อนุมัติประกาศนียบัตร	- เดิม	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	สนับสนุน ส่งเสริม การ ฝึกอบรม พัฒนา ต่อยอด
	- ใหม่	✓		✓	✓					
๕. ประเมินและสอบ	✓	✓	✓	✓	✓					
๔. รับรององค์กร หรือรับรองผู้ได้รับ ปริญญา/ปวส.	- องค์กรเดิม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
	- องค์กรใหม่	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
๓. จัดทำหลักสูตรหลัก หลักเกณฑ์และ เงื่อนไขการรับรององค์กรฯ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
๒. กำหนดอำนาจหน้าที่ ขอบเขต ความ รับผิดชอบ และข้อจำกัดในการปฏิบัติการ	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
๑. กำหนดแผนแม่บท และแผนผลิตและพัฒนา ผู้ปฏิบัติการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

ณ มิถุนายน ๒๕๕๙

สรุป มาตรฐานการศึกษาและฝึกอบรมผู้ปฏิบัติการฉุกเฉิน ได้ดังนี้

ปัจจุบันประเทศไทยมีองค์การศึกษาและฝึกอบรมผู้ปฏิบัติการในระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่
 อศป. รับรอง ณ มิถุนายน ๒๕๕๙ ดังนี้

